

Frågor och svar kring Läget i länet

Frågor om Läget i länet? Kontakta Anders Trumberg, enhetschef Analys och strategi
anders.trumberg@regionorebrolan.se

Hur stor del av befolkningen har en försörjningskvot över 1?

Den demografiska försörjningskvoten är ett mått på förhållandet mellan personer utanför den arbetsföra befolkningen och personer i arbetsför ålder. Arbetsför befolkning definieras här som personer mellan 20 och 64 år. Försörjningskvoten beräknas genom att dela antalet personer utanför arbetskraften med antalet personer i åldern 20–64 år, och sedan multiplicera resultatet med 100. Det är ett strikt demografiskt mått som enbart tar hänsyn till åldersfördelningen, och inte till hur många som faktiskt arbetar. Kvoten redovisar förhållandet i antal och ska inte förväxlas med andelar eller procent. Eftersom måttet gäller hela befolkningen i en kommun eller ett land, går det inte att ange hur många som har en försörjningskvot över 1.

På sidan 6 i rapporten, Hälsofrämjande arbete och hälso- och sjukvård, nämns folkhälsoteamens viktiga arbete. Jag saknar flera aktörer, t.ex. civilsamhället.

Kapitlet baseras på svar från chefsnätverken, där folkhälsoteamen nämns i enkätsvaren. Även om civilsamhället är en viktig aktör, tas det upp på andra ställen i rapporten. Att inkludera information som inte framgår i enkätsvaren skulle riskera att skapa en godtycklig analys.

Befolkningspyramiden visar arbetsför ålder upp till 64 år, men den nya riktlinjen är 67 år och det finns rätt att arbeta till 69. Hur påverkar detta pyramiden och försörjningskvoten?

Riktåldern för pension fastställs och beslutas varje år, men tillämpas först sex år senare. För perioden 2020–2025 är riktåldern 67 år, vilket praktiskt taget gäller 2026–2031. Den lägsta åldern för att ta ut allmän pension är tre år före riktåldern (med vissa undantag), alltså från 64 års ålder när riktåldern är 67. SCB räknar fortfarande med 64 år eftersom det är vid den åldern pension kan tas ut. Om riktåldern höjs, till exempel till 70 år, kan det vara aktuellt att justera måttet till 66 år. Dessutom har den lägsta gränsen för arbetskraften tidigare varit 15 år, men eftersom fler utbildar sig kan detta förändras, och arbetskraften kan komma att definieras mellan 25 och 75 år. Det är svårt att säga exakt hur detta påverkar försörjningskvoten, men en förändring över tid kan förväntas, och beräkningarna kan behöva justeras. En fördjupad rapport om demografi planeras till hösten, där detta kan undersökas vidare.

Vilka åtgärder kring demografi/försörjningskvot har störst effekt?

Arbetskraftsinvandring, ökat inhemskt barnafödande eller andra åtgärder?

För att åstadkomma en effektiv förändring behövs flera åtgärder samtidigt. Ingen åtgärd räcker troligen för att lösa problemet på egen hand. Om arbetskraftsinvandringen ökas, måste även andra faktorer som ungdomsarbetslöshet och matchning på arbetsmarknaden åtgärdas. Dessa faktorer är sammanlänkade och kan inte behandlas separat.

1990 var en period med djup lågkonjunktur – satsade man på frihandel som ett försök att lösa det, eller var det andra orsaker?

Det var en kulmination på en längre historik, som började med Bretton Woods-avtalet 1944. Lågkonjunkturerna hade naturligtvis en påverkan, men också EU:s vilja att möta konkurrensen från frihandelsavtal som slöts på den amerikanska kontinenten. De globala produktionskedjorna växte fram och krävde avregleringar för att underlätta produktionen av varor. Det är svårt att peka på en enda orsak, eftersom detta är en process som pågått under hela efterkrigstiden.

Är tilliten imaginär, det vill säga att den uppfattas som högre än den faktiskt är?

Om frågeställaren menar att svaren på enkätfrågorna inte reflekterar sanningsenliga uppfattningar utan snarare idealiserade synsätt, kan detta vara en faktor. Enkäterna ställer frågor eller ger påståenden som "Man gör rätt i att lita på andra människor även om man inte känner dem så väl" eller "De flesta människor skulle försöka utnyttja en om de fick chansen". Svaren är ja eller nej, men det är omöjligt att veta om svaren baseras på verklig erfarenhet eller på vad som anses vara det idealiska svaret.

Vilka samband mellan olika områden ser man, exempelvis valdeltagande, tillit, skolresultat, ohälsa osv? Finns det insatser som kan förbättra flera indikatorer samtidigt?

Skolresultat är ett exempel på en faktor som påverkar flera andra områden positivt. Utbildning har många fördelar, bland annat för hälsa, tillit och valdeltagande. Den lägger en grund för ett bra liv på många sätt.

Vad är de viktigaste möjliggörarna för omställning tillsammans?

Ledarskap och förmågan att tänka utanför sin egen verksamhet. En bra start är att ställa frågan: "Vad är möjligt?" istället för att "Det här kan vi inte göra på grund av lagar, regler, ekonomi, tid osv." Dessa pusselbitar kan vara svåra att få på plats, men om alla är engagerade går det att hitta lösningar.

Noterar användning av begreppet matchningsproblematik istället för att tala om att riva hinder för utsatta grupper – kan resonemanget förtydligas?

Matchningsproblematik nämndes i samband med att bekämpa ungdomsarbetslöshet, arbetslöshet och utbildning. Matchning är inte den enda aspekten som behöver arbetas med, utan alla delar ingår under begreppet att riva hinder för utsatta grupper på arbetsmarknaden. Matchning kan vara en viktig del, men det är en del av ett större sammanhang som måste beaktas.